

DĚTSKÝ DOMOV DOLNÍ ČERMNÁ

Dolní Čermná 74, 561 53 Dolní Čermná

Č. j. 246/2016/PG

Školní vzdělávací program

Schváleno na pedagogické radě dne 22. 6. 2016

Platnost od: 1. 9. 2016

Obsah

Obsah.....	2
IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE.....	3
CHARAKTERISTIKA DD, MATERIÁLNÍ VYBAVENÍ.....	3
POPIS PODMÍNEK BEZPEČNOSTI PRÁCE A OCHRANY ZDRAVÍ.....	5
MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE, SPOLUPRÁCE S PARTNERY, ÚČAST V PROJEKTECH.....	6
SPOLUPRÁCE S RODIČI A JINÝMI SUBJEKTY	6
POPIS PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK	7
CHARAKTERISTIKA DĚTÍ	8
ZABEZPEČENÍ PÉČE O DĚTI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI	9
ZABEZPEČENÍ PÉČE O DĚTI MIMOŘÁDNĚ NADANÉ	9
CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ	9
HLAVNÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE	9
HLAVNÍ VÝCHOVNÉ CÍLE	10
FORMY VZDĚLÁVÁNÍ.....	12
VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE - KLÍČOVÉ KOMPETENCE	13
VÝCHOVNÉ ČINNOSTI.....	15
PROFIL DÍTĚTE OPOUŠTĚJÍCÍ DĚTSKÝ DOMOV	19
HODNOCENÍ DĚTÍ	20
AUTOEVALUACE A EVALUAČNÍ ČINNOSTI	21
ZVEŘEJNĚNÍ ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	21
Příloha 1	22
PLÁN OSAMOSTATŇOVÁNÍ	22
Soběstačnost, sebekontrola.....	22
Péče o sebe (hygiena, zdraví).....	22
Stravování – příprava jednoduchých jídel, stolování, nakupování	24
Obsluha domácích spotřebičů	25
Oblečení – výběr oblečení, praní, péče o oblečení, nákup oblečení	25
Práce v domácnosti - úklid	26
Základy společenského chování a jednání	27
Péče o své zdraví, bezpečnost	27
BOZ, 1. pomoc, fyzické a duševní zdraví	27
Výchova k partnerství, rodičovství, sexuální výchova.....	28
Smysluplné trávení volného času – koníčky	29
Prevence užívání návykových látek	30
Bezpečné chování na silnicích (chodec, řidič)	30
Vzdělání – uplatnění na trhu práce.....	31
Profesní příprava (výběr učebního oboru, střední školy, vysoké školy).....	31
Práce – profese, komunikace s úřady	31
Bydlení a jeho možnosti	32
Finance	33
Odpovědné chování k ŽP	34
Poradenství	34

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Zřizovatel:	Pardubický kraj, Komenského nám. 125, 532 11 Pardubice
Ředitel:	Mgr. Iva Nesvadbová
Adresa:	Dětský domov Dolní Čermná, Dolní Čermná 74, 561 53
Telefon:	465 393 066, 725 928 398
www:	www.ddcermna.cz
Email:	ddcermna@ddcermna.cz
IČO:	70857717
IZO:	102 654 620

CHARAKTERISTIKA DD, MATERIÁLNÍ VYBAVENÍ

Dětský domov Dolní Čermná je příspěvkovou organizací Pardubického kraje. Je organizován jako školské zařízení rodinného typu poskytující komplexní péči dětem a mládeži ve věku od tří do osmnácti let, respektive do ukončení přípravy na budoucí povolání, kterým byla soudem uložena ústavní výchova, nebo bylo vydáno předběžné opatření. Předmětem činnosti je výchova, ubytování a stravování dětí a žáků v rámci výkonu ústavní výchovy, ochranné výchovy nebo předběžného opatření v souladu s právními předpisy, zejména zákonem 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních v platném znění a příslušnými prováděcími právními předpisy.

Dětský domov Dolní Čermná se v roce 2013 sloučil s Dětským domovem Horní Čermná. Součástí školského zařízení je školní jídelna, která zabezpečuje v pracovní dny celodenní stravování dětí i zaměstnanců atd. V sobotu a v neděli probíhá vaření na jednotlivých rodinných skupinách.

Dětský domov v Dolní Čermné vznikl v roce 1954 jako zařízení s kapacitou 50 lůžek. V letech 1967 – 1969 došlo ke generální opravě budovy, kapacita byla snížena na 27 lůžek. V lednu 2010 byla dokončena celková modernizace zařízení na dětský domov „rodinného typu“, financovaná dotací Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod v celkové výši výši 42 690 079 Kč (dotace EU činila 36 499 054,07 Kč). Došlo k rekonstrukci hlavní budovy a výstavbě tří domků, keramické dílny a dalších prostor pro volnočasové aktivity dětí. Kromě toho zařízení investovalo 2,5 mil. Kč do vnitřního vybavení hlavní budovy, budovy A, B a budovy C (část vybavení byla hrazena dotací s dobou udržitelnosti do května 2015). Areál v Dolní Čermné tak tvoří tři samostatné objekty:

1. Třípodlažní hlavní budova č.p. 74, která slouží jako pobytové zařízení a technické zázemí. Budova nemá bezbariérový přístup, není v ní výtah. Toalety a koupelny nejsou přizpůsobeny vozíčkářům. Budova je vytápěna centrálně plynem. Náklady na modernizaci činily 17 818 tis. Kč. V rámci kontroly udržitelnosti dotačního projektu v květnu 2015 bylo zjištěno, že schody vedoucí ze 3. podlaží na půdu neodpovídají požárním předpisům – byly zahájeny kroky k rekonstrukci schodiště.
2. Jednopodlažní budova A, B, která slouží jako pobytové zařízení. Budova má bezbariérový přístup, centrální vytápění plynem. Toalety a koupelny jsou přizpůsobeny vozíčkářům. Jde o nový objekt postavený v rámci projektu celkové modernizace dětského domova (investiční náklady 15 242 tis. Kč).
3. Jednopodlažní správní budova C, která slouží jako správní budova. Budova má bezbariérový přístup, centrální vytápění plynem. Jsou v ní umístěny kanceláře, toalety, prádelna, kuchyň a jídelna. Jde o nový objekt postavený v rámci projektu celkové modernizace dětského domova (investiční náklady 10 130 tis. Kč).

Materiální zázemí i vybavenost domova v Dolní Čermné je v současné době na velmi dobré úrovni. Po přestavbě žijí děti ve svých bytech (3 rodinné skupiny), které tvoří hlavní společná místnost s kuchyní a jednotlivé pokoje pro maximálně 2 děti. Každý byt má pěknou koupelnu, šatnu a místnost pro vychovatele. V původní budově (čp. 74) mohou využívat posilovnu a dílnu. Společenská místnost byla v lednu roku 2014 přebudována na terapeutickou místnost, kde se děti setkávají s psychologkou. Studenti využívají samostatné byty. K dispozici je dětem také zahrada vybavená prolézačkami, houpačkami, pískovištěm a trampolínou. Bylo vybudováno též pěkné místo s pergolou a krbem, okolo ohniště jsou rozmístěné lavičky k sezení. Pro sportovní vyžití mohou děti využívat celou škálu sportovního vybavení. Každé dítě má k dispozici kolo, brusle, lyže a další sportovní náčiní.

Objekt v Horní Čermné č. p. 188 je historickou budovou z 18. století. V roce 1866 zde byl zřízen manželi Hartwigovými sirotčinec Jednoty bratrské. Objekt je od sídla organizace v Dolní Čermné vzdálen cca 4 kilometry. Jde o dvoupodlažní budovu, jejíž technický stav je hodnocen jako špatný. Zřizovatel zařízení (resp. Odbor školství a kultury Krajského úřadu Pardubického kraje) uvádí, že objekt má mnohé stavební prvky na hranici životnosti. Objekt vykazuje lokální problémy s vlhkostí. Orgán veřejného zdraví udělil pro užívání budovy výjimku. Objekt slouží jako pobytové zařízení (pokoje pro větší počet dětí) a technické zázemí. Budova nemá bezbariérový přístup ani výtah. Vytápění je centrální (zemní plyn). Budova je napojena na veřejnou kanalizaci a vodovod. V posledních 10 letech byly provedeny rekonstrukce koupelny a WC (objem investice 101,2 tis. Kč, realizace v roce 2006) a rekonstrukce topení a zateplení (plynový kotel a okna, výše investice 953 tis. Kč, realizace v roce 2010). Vzhledem k technickému stavu budovy jsou náklady na rekonstrukci odhadovány na 20 mil. Kč.

Materiální zázemí a vybavenost domova v Horní Čermné je na horší úrovni. I zde děti žijí ve třech bytech (tři rodinné skupiny), které tvoří obývací pokoj s kuchyní a jídelnou, pokojíčky dětí. Toalety a koupelny pro každou rodinnou skupinu jsou umístěny na společné chodbě. Učňové mají možnost bydlet v oddělených pokojích v přízemí. Pro plnoleté studenty je k dispozici zrekonstruovaný byt – na rekonstrukci se podílel sponzor. Terapeutická místnost („aťásek“) slouží pro terapii dětí s psycholožkou, pro realizaci ručních prací, práci s keramikou. Je zde také kuchyň s jídelnou, zázemí pro švadlenu, kancelář sociální pracovníce a vedení DD. Byla zahájena rekonstrukce půdy (dílna pro děti), ovšem nebyla dokončena. Před budovou je umístěna trampolína, jednoduchá prolézačka, plácek na hraní míčových her. Okolí DD by potřebovalo výraznou investici do úpravy.

Školní vzdělávací program Dětského domova Dolní Čermná byl zpracován na základě požadavku § 5 zákona č. 561/2004 Sb., vychází ze zákona 109/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

POPIS PODMÍNEK BEZPEČNOSTI PRÁCE A OCHRANY ZDRAVÍ

Dětský domov vyhledává, zjišťuje a zhodnocuje možná rizika vyplývající z činnosti při různých formách zájmového vzdělávání v různých prostředích a současně i přijímá opatření k prevenci rizik. Seznamuje děti i ostatní lidi přítomné v zařízení s nebezpečím ohrožujícím jejich zdraví a bezpečnost, což je součástí výchovy ke zdravému životnímu stylu, chápanému jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení:

- vhodná struktura činnosti a skladba zaměstnání
- vhodný stravovací a pitný režim
- zdravé prostředí užívaných prostorů - podle platných norem (vlastní vybavené prostory, odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, velikost pracovního nábytku, hygienické vybavení prostorů)
- bezpečné pomůcky
- ochrana dětí před úrazy
- výrazné označení všech nebezpečných předmětů a částí využívaných prostorů, pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost zaměstnanců poskytovat první pomoc

Psychosociální podmínky:

- vytváření pohody prostředí, příznivé sociální klima - otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému

- respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu dětí a osvojování si toho, co má pro ně praktický smysl, co vede k praktické zkušenosti, všestranný prospěch dítěte je hlavním momentem v činnosti
- věková přiměřenost a motivující hodnocení - respekt k individualitě účastníků, hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba
- ochrana před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy
- spoluúčast dětí na životě zařízení - plánování činnosti, vlastním podílu na případném řízení a provádění i následném hodnocení
- včasná informovanost dětí a nezletilých žáků i jejich rodičů o činnosti ve školském zařízení

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE, SPOLUPRÁCE S PARTNERY, ÚČAST V PROJEKTECH

Dětský domov spolupracuje s německým městem Edertal, konkrétně se spolkem Jugendfeuerwehr – Mládežnickým spolkem hasičů. Zástupci hasičů k nám jezdí na pravidelné návštěvy v létě a před Vánoci. Každoročně dětem plní tajná přání dárkem „v krabici od bot“, kdy děti vyplní svou charakteristiku formou dotazníku, na jehož základě pak občané Edertalu nakupují dětem dárky a zástupci hasičů je před Vánoci přivezou do DD.

DD dlouhodobě spolupracuje s ČČK Jablonné nad Orlicí a s VVS Verměřovice. Tety z Červeného kříže navštěvují děti, organizují pro ně program, obdarovávají je drobnými dárky. Vedení firmy VVS Verměřovice pravidelně zve děti z DD na Den dětí a na Mikulášskou nadílku, kdy pro ně mají přichystán zábavný program, občerstvení a drobné dárky. DD rovněž poskytují sponzorský příspěvek.

DD je zapojen do projektu Dejme dětem šanci. Díky tomu máme možnost účastnit se jejich aktivit: Podporuj mě, Najdi si mě, Přál/a bych si, Pomoz mi do života, Strom splněných přání.

V rámci přípravy dětí pro život mimo zařízení spolupracujeme s organizacemi Salesiánský klub mládeže, z. s. Centrum Don Bosco v Pardubicích a **Centrem J. J. Pestalozziho**, o.p.s v Chrudimi, které pro děti připravují kurzy přípravy pro život a doprovázejí je i po opuštění DD.

SPOLUPRÁCE S RODIČI A JINÝMI SUBJEKTY

Dětský domov podporuje styk dětí s původními rodinami. Pomáháme rodičům s vyřízením dokumentace ohledně pobytu jejich dětí doma, podporujeme kontakty s dětmi prostřednictvím telefonu, umožňujeme rodičům návštěvy dětí v zařízení. Pořádáme případové konference, při kterých hovoříme s rodiči a sociálními pracovníky. Rodičům je poskytována pomoc ve formě poradenství.

V našem DD podporujeme hostitelskou péči; byla vydána pravidla pro hostitelskou péči.

Spolupracujeme s OSPODy měst, ve kterých mají trvalá bydliště naše děti. Vyřizujeme agendu ohledně pobytů dětí u rodičů, hostitelů, pořádáme případové konference, spolupracujeme při zpracování individuálních plánů dětí.

POPIS PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK

- (1) Dětský domov se člení na úsek pedagogický, ekonomicko-provozní a sociální.
 - Pedagogický úsek tvoří zástupce statutárního orgánu – ředitelka, zástupce ředitelky, vedoucí vychovatel/ka, vychovatelé, asistenti pedagoga, psychologů;
 - ekonomicko-provozní úsek tvoří zaměstnanci školní jídelny (skladnice, kuchařky, vedoucí ŠJ), provozní zaměstnanci (údržbář, řidič, pradelna, švadlena), dále rozpočtářka, mzdová účetní, pokladní a sekretářka;
 - sociální úsek tvoří dvě sociální pracovnice.
- (2) V pedagogickém úseku je zajišťována komplexní odborná výchovná péče o děti, hlavní zákonnou normou, podle níž činnost probíhá, je zákon č. 109/2002 Sb., o ústavní výchově a vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních, oboje v platném znění.
- (3) Ekonomicko-provozní úsek zajišťuje správu a údržbu budov, prostředky nutné pro výchovnou a vzdělávací činnost v zařízení, zodpovídá za hlavní inventář a jeho evidenci, za zpracování účetnictví a mezd, a dále za dodržování mzdového limitu a rozpočtu provozních prostředků. Dále tento úsek zajišťuje chod spisové služby a postup při vyřazování písemností, školní a závodní stravování a vedení personální dokumentace zaměstnanců.
- (4) Sociální úsek zpracovává veškerou sociální agendu v dětském domově, zajišťuje vedení dokumentace dětí.

Jednotlivé úseky navzájem spolupracují podle pokynů vedoucích zaměstnanců v duchu týmové spolupráce. Vedoucí pracovníci, pedagogičtí pracovníci, sociální pracovnice se průběžně vzdělávají a své poznatky implementují do praxe.

Nástin profilu pedagogického pracovníka:

- Má vůdčí manažerské schopnosti, je organizačně zdatný, zná a sleduje současné trendy sociálně právní ochrany dětí.
- Umí připravit a zorganizovat nabídku různých aktivit pro volný čas pro různé věkové skupiny.
- Zná metodiku práce v DD a umí ji tvořivě aplikovat.
- Zná cíle výchovy, obsah, formy a metody výchovné práce.

- Je kreativní a pro své záměry dokáže získat široký okruh spolupracovníků.
- Je schopný týmové spolupráce.
- Zná a umí aplikovat pedagogické zásady výchovy mimo vyučování a psychologické zásady práce s dětmi a rodinami dětí.
- Má právní vědomí.
- Ovládá bezpečnostní předpisy pro práci s účastníky činnosti.
- Je počítačově a finančně gramotný.
- Sebevzdělává se.
- Zvládá public relations.
- Mravní chování a jednání je pro něho principiální.
- Uplatňuje pedagogické zásady při výchovné práci:
 - Zásada úcty ke každému člověku
 - Zásada ohledu na věkové a individuální zvláštnosti vychovávaných
 - Zásada důrazu na kladné rysy osobnosti
 - Demokratický vztah mezi vychovatelem a vychovávaným
 - Zásada všestranného rozvoje osobnosti vychovávaného
 - Zásada názornosti, trvalosti, soustavnosti, cílevědomosti
 - Spojení výchovy se životem

CHARAKTERISTIKA DĚTÍ

V domově jsou umístěny děti s nařízenou ústavní výchovou, které nemají závažné poruchy chování. Věk dětí je od 3 do 18 let, případně do ukončení přípravy na povolání. Plnoletí studenti jsou v dětském domově na základě vzájemné písemné dohody a mohou využívat nově vzniklé samostatné bytové jednotky. Bytové jednotky jsou samostatné pokoje se sociálním zařízením, předsíňkou a kuchyňkou. Studenti si tak mohou vyzkoušet samostatné bydlení, plánování svého času i přípravu vlastních pokrmů.

Naše děti se potýkají také s různými problémy. Jsou to například specifické poruchy učení, problémy spojené s poruchami pozornosti a hyperaktivitou, psychické obtíže. Některé z dětí mají zdravotní omezení, mentální postižení (lehké, středně těžké).

Děti navštěvují MŠ a ZŠ v Dolní a Horní Čermné, děti s mentálním postižením navštěvují speciální školy v Lanškrouně. Po ukončení základního vzdělávání odcházejí děti do středních škol, po jejich úspěšném absolvování mají možnost studovat na vysoké škole (popř. vyšší odborné škole).

ZABEZPEČENÍ PÉČE O DĚTI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

1. Dětský domov úzce spolupracuje se základními a středními školami, které vzdělávají naše děti se speciálními potřebami, se zdravotním znevýhodněním či zdravotním postižením.
2. Základní podmínkou pro přijetí zaměstnance na pracovní pozici vychovatel je odborné vzdělání v oblasti speciální či sociální pedagogiky.
3. V našem DD jsou děti se SVP integrovány do rodinných skupin mezi děti bez zdravotního postižení. Kmenoví vychovatelé pracují s dětmi na základě odborného posudku poradenských pracovišť, ve spolupráci s třídními učiteli dětí, výchovnými poradci a učiteli dalších předmětů. Kmenoví vychovatelé pomáhají plnit úkoly IVP, které školy dětem připravily. Vycházejí z individuálních potřeb dětí a dle těchto potřeb vyhledávají pomoc dalších odborníků jako např. logopeda, psychologa, psychiatra. Kmenoví vychovatelé zajišťují pravidelnou přípravu dětí na školu.
4. Dětem s narušenou komunikační schopností je věnována individuální péče logopedické asistentky.

ZABEZPEČENÍ PÉČE O DĚTI MIMOŘÁDNĚ NADANÉ

Individuální péče je poskytnuta také dětem mimořádně nadaným. Práce s nimi probíhá podle doporučení poradenských pracovišť. Dětem jsou poskytovány podmínky pro jejich rozvoj. Dětem je umožněno navštěvovat kroužky volnočasových aktivit (popř. ZUŠ), kde se jejich talent a nadání dále rozvíjejí. Také v této oblasti navazuje činnost domova na práci škol.

CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ

Cílem výchovné práce je vytvoření rodinného prostředí, které by dítěti umožnilo uspokojování základních materiálních, citových i speciálních potřeb, které by rozvíjelo vědomosti, dovednosti a návyky dětí vzhledem k jejich zájmům a individuálním potřebám. Součástí výchovné práce je vedení dětí k sebeobsluze, pracovním a sociálním dovednostem a návykům tak, aby se po ukončení ústavní výchovy mohly úspěšně zapojit do života společnosti.

HLAVNÍ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

1. ***Vést děti k tomu, aby si osvojily strategie učení, motivovat je pro celoživotní učení.***

JAK? Pozitivním hodnocením školních úspěchů, metodickou pomocí neprospívajícím dětem (např. formou doučování), maximální spoluprací se školami, které děti navštěvují

(nastavení spolupráce mezi školou – DD – pravidelné konzultace, zajištění hladkého oboustranného toku informací, ...)

- 2. *Podněcovat děti k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů, vést děti k všestranné, účinné a otevřené komunikaci, připravovat děti k tomu, aby se projevovaly jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovaly svá práva a naplňovaly své povinnosti.***

JAK? Seznámením dětí s Vnitřním řádem domova, jako základním závazným předpisem, stanovením společných pravidel v rámci rodinky – vytváří děti + vychovatelé, pravidelnými schůzkami domovního parlamentu, využíváním schránky důvěry – „Naše vrba“, hodnocením činností i chování v rámci rodinek, důvěrou dětí ve vychovatele – respektující výchovný přístup s důrazem na řešení problémů formou konstruktivní diskuse v klidné a bezpečné atmosféře.

- 3. *Rozvíjet u dětí schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.***

JAK? Pravidelnými měsíčními komunitními setkáními (prezentace rodinek, ocenění úspěchů, rituály – přání k svátku, narozeninám...), týmovou spoluprací v rodince, při společných aktivitách (sportovní aktivity, pracovní a výtvarné činnosti, výlety za poznáním i zábavou ...)

- 4. *Vytvářet u dětí potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě.***

JAK? Výchovným přístupem budujícím a podporujícím pozitivní sebehodnocení u dětí, rozvíjejícím empatii a další prosociální vlastnosti; naplňováním dlouhodobého plánu EVVO a jeho ročních aktualizací.

- 5. *Učit děti aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný.***

JAK? Vedením k důsledné osobní hygieně (přiměřeně věku), naplňováním minimálního preventivního programu, plánu sportovních a zájmových aktivit, podporou důvěry a otevřené komunikace mezi vychovateli a dětmi

- 6. *Vést děti k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi.***

JAK? Komunitními aktivitami v rámci obce, regionu, soužitím na skupinkách – respektování pravidel.

HLAVNÍ VÝCHOVNÉ CÍLE

V dětském domově jsou umístěny děti od věku 3 let až po dospělost, kdy ukončí svoje profesní vzdělání. Do dětského domova přicházejí i děti se zdravotním omezením či

postižením. Velký důraz ve výchově je kladen na individualitu dítěte, na jeho potřeby a schopnosti. Obecné cíle hlavního působení jsou asi tyto:

Děti předškolního věku – zaměření na sebeobsluhu v rámci hygieny, stolování, oblékání, úklidu hraček a oblečení, dále na rozvoj rozumových schopností, řeči, motoriky a socializaci dítěte v rámci domova i v širším okolí.

Děti školního věku – zaměření na přípravu do školy, povinnosti v rámci DD, sportovní vyžití a využívání různých zájmových kroužků, respektování pravidel, rozvíjení sebeobsluhy na vyšší úrovni – vaření jídel, domácí práce, samostatnost při cestování, samostatné nakupování, zařízení drobných úkonů na úřadech atd.

Studenti středních/vysokých škol – zaměření na přípravu na samostatný život = samostatnost v péči o vlastní pokoj, nakupování, samostatné vaření jednoduchých jídel, péče o své oblečení, samostatnost v dojíždění do škol, jednání na úřadech, finanční gramotnost apod.

Všem dětem vychovatelé vypracují **individuální plán rozvoje osobnosti** a dětem s postižením ještě individuální **terapeutické plány**. Velký důraz je kladen na kontakt s rodinou, či dalšími příbuznými a přáteli.

Základním cílem výchovné činnosti je, aby dítě získalo kompetence, které by mu pomohly integrovat se do běžné společnosti.

Rozvoj osobnosti dítěte

- utvářet hygienické návyky, vést děti k sebeobsluze a dodržování zásad správného denního režimu (*stálá kontrola, pravidelnost v činnostech, opakování, ritualizace, doba odpočinku, školní práce*)
- prohlubovat vědomosti, dovednosti a návyky, rozvíjet poznávací procesy (příprava na vyučování, *problémové učení, projekty, soutěže, důraz na motivaci*)
- poznávat sebe sama, reflektovat své citové stavy a vyjadřovat je adekvátním způsobem a učit se překonávat překážky a obtíže (*atraktivní a zážitkové programy, účast v činnostech zaměřených na sociální dovednosti, účast v zájmových útvarech*)
- vést děti k regulaci vlastního chování na základě správných zásad chování (*vlastní příklad, morálka a mravnost, etické zásady výchovy, sestavení rodinkových pravidel*)
- učit se vzájemnému soužití s ostatními lidmi, vést děti ke kolektivní zodpovědnosti, ale umět se i prosadit (*skupinová práce, pravidelnost, jasná pravidla skupinové práce, výstupy, zpětná vazba*)

Samostatné rozhodování

- volba povolání
- vytváření životního scénáře

- aktivita a samostatnost

Schopnost spolupráce

- tvorba skupinových cílů, ročních a týdenních plánů v rámci rodinné skupiny
- při realizaci výchovy v rodinné skupině
- rozvoj vrstevnických vztahů

Zodpovědnost

- vytvářet prostor a podmínky pro otevřenost v jednání, demokratické principy
- nést odpovědnost za své jednání a činy

FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Mezi nejpoužívanější **organizační formy** výchovné práce se řadí skupinová práce, individuální práce, hromadné působení, různé formy spolupráce vychovatele a vychovávaných, výchovné a vzdělávací projekty, společná nebo individuální řešení problémových situací, aktivity vychovávaných mimo výchovnou instituci, aktivity jiných institucí nebo organizací v dětském domově.

Další činnosti realizované v DD:

1) *příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost nespojená s pobytem mimo zařízení* – přednášky, besedy, veřejná vystoupení, výstavy, exkurze, výlety, slavnosti apod.

2) *pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost* - činnost zájmových útvarů mimo zařízení (fotbal, hasiči, mimoškolní vzdělávání organizované školou...)

3) *táborová činnost a další činnosti spojené s pobytem mimo DD* - pobytové nebo putovní tábory, rodinkové pobyty, ...

4) *osvětová činnost a poskytování informací dětem v oblasti prevence sociálně-patologických jevů* - řešeno v rámci minimálního programu prevence patologických jevů – je vytvořen rámcový program PSPJ, který je podkladem pro tvorbu ročních plánů.

5) *individuální práce, zejména vytvářením podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů* - individuální práce zejména s talentovanými jedinci je organizována jako konzultace, řešení tematických úkolů, organizace a garance postupových soutěží, zapojení do projektu DofE, atd.

6) *využití otevřené nabídky spontánních činností* - průběžné aktivity pro neorganizované účastníky (hřiště, herny, sportoviště, knihovna, internet, posilovna, relaxační místnost, volně přístupné společenské hry na bytech...). V DD je nabídka těchto činností, kromě organizovaných zájmových aktivit, základním prvkem – místo neformální kamarádké komunikace, možnost zahrát si, číst, poslouchat hudbu apod.)

VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE - KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Veškeré výchovné činnosti směřují k vytvoření klíčových kompetencí, které představují soubor znalostí, dovedností, návyků a postojů, které jsou využitelné v praktických životních situacích. Klíčové kompetence představují pro dítě neopominutelný základ přípravy na život ve společnosti, celoživotní učení a vstup do pracovního procesu.

Kompetence k učení

Dítě:

- umí vyhledat informace, pochopit jejich smysl a využít je v procesu učení (*knihy, literatura, internet, úřady, komunikace s lidmi*)
- organizuje a řídí vlastní učení, umí zhodnotit jeho výsledky (*stanovení svého rytmu, odpovědný přístup, příprava na vyučování*)
- zná obecně užívané termíny, znaky a symboly, umí uvést věci do vzájemných souvislostí (*poznávání světa kolem nás, neformální rozhovory, zážitkové akce, metody výchovy postavené na prožitku, hravá forma výchovy, ne moralizování*)
- má předpoklady k celoživotnímu učení (*pokračování ve studiu, zvyšování kvalifikace, kurzy, soutěže, zapojení do projektu - DofE*)

Kompetence řešit problémy

Dítě:

- vnímá nejrůznější situace v zařízení i mimo něj, přemýšlí o jejich příčinách a na základě svých zkušeností hledá jejich řešení (*připomínky a náměty na domovních radách, individuální konzultace s dospělým – psycholožka, ředitelka, vychovatel/ka, písemné vyjádření do „Naší vrby“*)
- umí postihnout problém, nalézt a zformulovat způsoby jeho řešení a uplatnit jej v praxi (*ukázkové problémy a možnosti řešení, formy – hra, projektová řešení*)
- samostatně rozhoduje, zvažuje důsledky svého rozhodnutí, nese za ně odpovědnost (*nastolení životní situace s řešením problému, práce v rodinkách – nastolení pravidel, jejich vyhodnocování, aktivity prevence sociálně-patologických jevů*)

Kompetence komunikativní

Dítě:

- výstižně, souvisle a kultivovaně formuluje své myšlenky písemně i v ústním projevu (*schůzky domovního parlamentu, komunitní setkávání, rodinkové hodnocení, „Naše vrba“, vyhodnocování anketních otázek, setkávání s vedením DD*)

- diskutuje s vhodnou argumentací (*jednání s pracovníky zařízení, argumentace, prosazení svého názoru, uznání názoru druhých, hledání konsenzu*)
- využívá získané komunikativní schopnosti k vytváření vzájemných vztahů k ostatním lidem (*vztahy mezi dětmi na skupině, spolupráce, jednání na úřadech atd.*)
- rozumí různým textům (*tiskopisy, informace, pokyny apod., ukázky tiskopisů, jejich vyplňování, orientace v textu, ...*)
- využívá možností komunikačních technologií a zná jejich rizika (*internet, email, facebook a ostatní sociální sítě, SMS, manipulativní a bulvární texty, reklamy, ...*)

Kompetence sociální a personální

Dítě:

- orientuje v mezilidských vztazích, uvědomuje si zpětnou vazbu vlivu svého chování na okolí (*stálé výchovné prostředí, důvěra, víra ve své schopnosti*)
- rozpozná nevhodné a rizikové chování a uvědomuje si jeho možné důsledky (*naplňování minimálního preventivního programu*)
- zvládá běžné životní situace a emocionální problémy, koriguje nepřizpůsobivé chování (*sebereflexe, zvyšování sebevědomí, konzultace s psychologkou*)
- vědomě dodržuje morální zásady a pravidla chování, orientuje se v základních mravních hodnotách (*pedagogické vzory chování, výchova příkladem, hry a soutěže*)
- rozumí skupinovým vztahům a aktivně do nich zasahuje, aktivně ovlivňuje kooperaci ve skupině (*rodinková sezení – řešení otázek života na skupině, kontrola úkolů, hodnocení druhých i sebe sama, pomoc druhým, služby, ...*)
- navazuje a udržuje vztahy s vrstevníky, respektuje druhé lidi, snaží se upevňovat dobré mezilidské vztahy (*společné aktivity v rámci DD, účast v zájmových kroužcích, ...*)

Kompetence občanské

Dítě:

- chápe funkci zákonů a společenských norem, zná svá práva a povinnosti (*důkladné seznámení s vnitřním řádem, vytváření rodinkových pravidel, ...*)
- respektuje odlišný způsob života jiných etnik, skupin a náboženství (*interkulturní výchova, tolerance k sobě navzájem, respektování druhých, ...*)
- zvládá běžnou komunikaci s úřady (*postupy v jednání s úřady při vyřizování OP, pasu, přídavků na dítě, sirotčího důchodu, atd. – nácvik modelových situací, vyplňování poštovních tiskopisů, komunikace s bankou, ...*)

- je schopno vyhledat účinnou pomoc v krizové situaci (*ví, kam a na koho se obrátit, dokáže v krizi pomoci sám, umí přivolat pomoc...*)
- projevuje pozitivní postoj k ochraně životního prostředí (naplňování Dlouhodobého plánu EVVO)
- je finančně gramotný (seznámení se spotřebitelskými úvěry, insolvencí, sestavení rodinného rozpočtu, půjčky a jejich úročení, splácení, manipulativní reklama, ...)

Kompetence pracovní

Dítě:

- používá získané základní pracovní dovednosti a návyky v každodenních činnostech (*manuální zručnost při domácích pracích, úklid na skupině, na zahradě, nádobí, rukodělné činnosti – výroba výrobků s vánoční, velikonoční tematikou, práce s keramickou hlínou, netradičními materiály, ...*)
- připravuje i provádí svoji pracovní činnost, dodržuje pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví (*zásady bezpečnosti, poučení, názorné ukázky, poskytnutí 1. pomoci*)
- připravuje se na budoucí povolání, zaměstnání (*různorodé zájmové činnosti, exkurze, příprava na svět práce – přijímací pohovor, vznik a ukončení pracovního poměru, povinnosti zaměstnance, ...*)

VÝCHOVNÉ ČINNOSTI

Výchovná práce v DD probíhá v rodinných skupinách vedené skupinovými vychovateli (denními, nočními). Rodinná skupina funguje jako živý systém, ve kterém probíhají sociálně dynamické procesy, proto je třeba její život ze strany skupinových vychovatelů cílevědomě plánovat. Základním principem fungování rodinné skupiny je režimová složka – rodinné skupiny si sestavují pravidla (v souladu s vnitřním řádem zařízení), která jsou dodržována, pravidelně vyhodnocována. V rámci rodinné skupiny se dítě dostává do sociálních situací, které do velké míry kopírují reálný život. Dítě tak získává prosociální návyky a vzorce chování využitelné v pozdějším reálném životě.

V DD jsou uplatňovány tyto základní metody výchovy:

- metoda výchovy vlastním příkladem
- kladná citová atmosféra (povzbuzování) – schopnost empatie
- metoda vysvětlování, přesvědčování, objasňování
- modelové situace, pravidelné opakování a kontrola činností
- hodnocení chování a jednání, vyjádření souhlasu – nesouhlasu
- metody vzdělávací (názorné, slovní, praktické)

Při práci s dětmi bereme v úvahu, že vychovatel (rodič) nejlépe vychovává tehdy, pokud o tom vůbec neví (výchova příkladem). Přesto se snažíme o záměrnou výchovu, při plánování činností a aktivit vycházíme ze základního předpokladu nedělitelnosti výchovného procesu. Níže popsané oblasti výchovy jsou pouze pomocné kategorie, v běžném životě rodinné skupiny se tyto oblasti navzájem prolínají.

Mravní výchova (MV)

- Upevňujeme základní návyky vzájemné úcty a úcty ke starším osobám.
- Upevňujeme přátelské a kamarádské vztahy mezi dětmi, posilujeme vzájemnou ohleduplnost.
- Vedeme děti ke spolupráci na vytváření rodinkových pravidel a k jejich dodržování.
- Vedeme děti k odpovědnému plnění školních i domácích povinností.
- Vychováváme děti k morálním hodnotám, netrpíme vulgaritu, násilí, bezohlednost.
- Přiměřeným způsobem seznamujeme děti s často používanými pojmy a vysvětlujeme jim je, pomocí her upevňujeme jejich praktickou aplikaci (tolerance, spolupráce, humanismus, rasismus, morálka, respekt k odlišnostem, práva a povinnosti, ...)
- Vedeme děti k dodržování mravních a společenských pravidel chování.
- Vedeme děti k dodržování pravidel BOZ.
- Zapojujeme děti do společenského života obce.

Estetická výchova (EV)

- Vedeme děti k podílu a odpovědnosti na udržování a zlepšování prostředí DD a jeho okolí.
- Vyžadujeme dodržování základních hygienických návyků, čistotu oblečení a kulturu stolování.
- Účastníme se s dětmi veřejných kulturních a společenských akcí, prakticky je vedeme a učíme vhodnému chování se na nich.
- Při sledování televize vybíráme vhodné pořady, filmy, při výběru počítačových her je brán zřetel na to, aby hry nebyly násilné, popř. sexuálně zaměřené.
- Seznamujeme děti s nástrahami při používání ICT (nevhodné stránky, kyberšikana, ...).
- Vedeme děti ke čtení knih a časopisů, k zájmu o literaturu (předčítáním pohádek, příběhů).
- Spolupracujeme s kulturními organizacemi (divadla, knihovny, muzea), zapojujeme se do jejich akcí (výstavy, divadelní představení, koncerty, kino, besedy, ...).

- Vedeme děti k výtvarným a rukodělným činnostem (výzdoba skupinek, práce s tradičními a netradičními, přírodními materiály, keramikou, práce v dílně, ...).
- Podporujeme hudební talent u dětí hrou na hudební nástroje, nácvikem představení (vánoční, ...).

Tělesná výchova (TV)

- Činnost rodinné skupiny organizujeme tak, aby děti trávily alespoň část dne v přírodě (turistika, hry v přírodě, míčové hry, aktivity na sněhu, ...).
- Podporujeme rozvoj tělesné zdatnosti dětí, vedeme je k pohybu (sportovními aktivitami v rámci DD dle ročního plánu sportovních aktivit, návštěvou kroužků – florbal, fotbal, hasiči, účastí na celostátních sportovních akcích).
- Upevňujeme u dětí praktické a teoretické znalosti pravidel silničního provozu, učíme děti jezdit na kole.
- Učíme děti poskytnout 1. pomoc.

Příprava na vyučování (PnV)

- Upevňujeme vědomosti, dovednosti a návyky dětí získaných při výuce ve škole.
- Pěstujeme u dětí smysl pro povinnost, odpovědnost (vypracovávání domácích úkolů, příprava na vyučování, ...).
- Vedeme děti k výběru vhodného budoucího povolání, ke studiu na SŠ, popř. VŠ.

Rodinná výchova (RV)

- Vedeme děti k aktivní účasti na chodu rodinné skupiny – učíme je uklízet, vařit, nakupovat, prát prádlo, starat se o vybavení, obsluhovat spotřebiče...
- Využíváme zavedený systém samofinancování rodinných skupin.
- Seznamujeme je s chodem funkční rodiny.
- Vedeme děti k finanční gramotnosti (šetření s penězi, rozpočet rodiny, zbytné a nezbytné náklady, půjčky a rizika, náklady domácnosti na energie, nájem, ...)
- Učíme děti komunikovat s úřady (vyřízení občanského průkazu, sociálních dávek, bankovní účet + platby, ...)
- Seznamujeme děti se základy sexuální výchovy, rodičovství, s riziky, vedeme je k odpovědnosti.
- Vedeme děti k odpovědnosti za své zdraví, učíme je starat se o nemocné, poskytnout 1. pomoc.

- Seznamujeme děti s rodinnými rituály a oslavami.
- Připravujeme děti na samostatný život mimo DD.

Pracovní výchova (PV)

- Vedeme děti k tomu, aby si udržovaly pořádek ve svém pokoji, ve svých osobních věcech, na rodinné skupině.
- Podporujeme děti, aby se podílely na všech domácích pracích (systém služeb, učíme je prát, žehlit, ...)
- Vedeme děti k péči o okolí DD (úklid zahrady, kolem popelnic, péče o zahrádku, ...)
- Učíme děti připravovat si celodenní stravu o víkendech a prázdninách, ve všední den večeři.
- Podporujeme manuální zručnost a tvořivost (práce se dřevem, keramikou, netradičními materiály, ...)
- Podporujeme děti studující SŠ či VŠ, aby všechny domácí práce vykonávaly samy (vaření, praní, úklid domácnosti, ...)

Rekreační činnosti (RČ)

- Učíme děti odpočívat, relaxovat, nabízíme jim různé druhy odpočinku, relaxace.
- Podporujeme děti, aby navštěvovaly zájmové útvary mimo DD.
- Vedeme děti k tomu, aby se naučily hrát na hudební nástroje.
- Působíme na děti, aby nesledovaly filmy a nehrály hry s násilnou tematikou.
- Vedeme děti k tomu, aby si našly nějakého koníčka.

Environmentální výchova (ENV)

- Vedeme děti k poznávání nejbližšího okolí (vycházky, hry).
- Vedeme děti k porozumění vztahů a souvislostí mezi činností lidí, přírodou a ŽP (vycházka - exkurze, modelové situace...)
- Vedeme děti k praktickému nácvičce péče o živočichy a rostliny (pěstování rostlin, péče o zvířata, vycházky)
- Vedeme děti ke vnímání přírody, života, krásy všemi smysly (simulační hry, praktické činnosti, výukové hry, hry v přírodě, ...)
- Vedeme děti k vytváření estetického prostředí rodinek.
- Učíme děti praktickým dovednostem v přírodě (turistika, táboření, ...)

- Vedeme děti ke správnému nakládání s odpady (hry na třídění odpadů, praktické třídění).
- Vedeme děti k třídění bioodpadu, ke kompostování, k následnému využití kompostu.
- Vedeme děti k bezpečnému nakládání s chemickými látkami a produkty, preferujeme ekologicky šetrné úklidové prostředky
- Vedeme děti k úsporám vody a energie (sledování spotřeby, úsporná opatření, ...).
- Vedeme děti k úsporám materiálu při tvoření (přírodní materiály – větve, keramika, papír, ...)
- Vedeme děti k respektování zásad zdravé výživy, zařazujeme do jídelníčku „zdravá“ jídla.
- Vedeme děti k dodržování základních hygienických návyků.

Konkrétní zpracování ENV je v Dlouhodobém plánu EVVO, v Ročním plánu EVVO.

Minimální preventivní program (MPP)

- Informujeme děti o negativních vlivech návykových látek, gamblerství, kyberšikaně, vedeme je k prevenci.
- Vedeme děti ke zdravému životnímu stylu.
- Učíme děti poskytnout 1. pomoc.
- Podporujeme přátelské vztahy, pomoc bližnímu.
- Podporujeme návštěvu zájmových útvarů mimo DD.

Konkrétní zpracování MPP je v dokumentech Strategie prevence DD, Minimální preventivní program DD.

Individuální péče

- V rámci individuální péče vedeme děti k tomu, aby dokázaly vyjádřit své pocity, přání, aby se dokázaly svěřit s problémem, aby dokázaly požádat o radu, pomoc (individuální práce s dítětem – klíčový vychovatel, psychologka, ředitelka, vedoucí vychovatelka, sociální pracovnice).

PROFIL DÍTĚTE OPOUŠTĚJÍCÍ DĚTSKÝ DOMOV

Dítě:

- Zná a v běžném životě uplatňuje základy slušného, společenského chování.
- Plní si své povinnosti, je zodpovědné.

- Je odpovědné za své zdraví, dodržuje základní pravidla BOZ, poskytne 1. pomoc, pečuje o nemocné.
- Má vypěstovány základní hygienické návyky.
- Umí smysluplně využít svůj volný čas pomocí koníčků, volnočasových aktivit, umí relaxovat.
- Zná a aplikuje základní znalosti pravidel silničního provozu z pozice chodce, cyklisty.
- Umí se postarat o domácnost, zvládá základní domácí práce, umí obsluhovat základní elektrické spotřebiče vyskytující se v domácnosti.
- Je finančně gramotné, umí hospodařit s penězi (sestaví si rozpočet na celý měsíc, zná úskalí půjček, náklady na chod domácnosti).
- Umí komunikovat s úřady, ví, na které úřady se obrátit v případě potřeby (vyřízení občanského průkazu, sociálních dávek, bankovní účet + platby, ...)
- Má povědomí o otázkách rodičovství, bezpečného sexu, manželství.
- Má pracovní návyky, pracovní výdrž.
- Připraví si samostatně snídani, oběd, večeři, respektuje zásady zdravé výživy.
- Chová se odpovědně k přírodě, životnímu prostředí, třídí odpad, šetří vodou, energiemi.
- Vyhodnotí skutečné potřeby své domácnosti, nakoupí relevantní produkty.
- Zná úskalí a dopady zneužívání návykových látek, gamblerství, kyberšikany.
- Ví, kde hledat pomoc v různých situacích.
- Má osvojeny dovednosti týkající se nástupu do zaměstnání (životopis, pracovní smlouva, plat, dovolená, docházka do zaměstnání, ...)

HODNOCENÍ DĚTÍ

Hodnocení je nedílná součást výchovně vzdělávacího procesu. Je nástrojem ke zjištění naplňování předem stanovených cílů. Má posilovat vnitřní motivaci dětí. Hodnocení musí být v souladu s věkovými zvláštnostmi dítěte a musí být v souladu s Vnitřním řádem dětského domova. Musí mít motivační charakter.

Hodnocení dětí probíhá ve dvou rovinách; sebehodnocení dítěte v rámci rodinné skupiny, dále hodnocení dítěte vychovatelem. Vychovatel hodnotí chování dítěte v rámci informačního systému EVIX – zpracovává denní záznamy, týdenní a měsíční vyhodnocení chování dítěte. Na začátku školního roku zpracovávají IPROD pro každé dítě, ten průběžně vyhodnocují.

AUTOEVALUACE A EVALUAČNÍ ČINNOSTI

V rámci evaluační činnosti se zaměřujeme na tyto oblasti:

- sociální klima dětského domova - zaujímání humanistických postojů, vzájemná úcta, důvěra, empatie, spolupráce, spokojenost pedagogů,
- pravidla chování - jasně definovaná práva a povinnosti dětí, pedagogů a ostatních zaměstnanců,
- spolupráce pedagogů,
- pohodové prostředí - funkční, estetické, podnětné,
- spokojenost dětí a jejich podpora,
- pestrost výchovně-vzdělávací práce, realizace oblastí výchovy dle švp,
- efektivita hodnocení a sebehodnocení dětí,
- výsledky vzdělávání dětí,
- kvalita řízení dětského domova,
- další vzdělávání pedagogického sboru.

Ke zhodnocení používáme různé dotazníky, rozhovory, diskuse, ústní i písemné vyjádření dětí, řízené rozhovory, sebereflexe, skupinové diskuse, komunitní kruhy. Hlavním cílem autoevaluace je kvalitnější činnost dětského domova.

ZVEŘEJNĚNÍ ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Školní vzdělávací program vydává ředitelka DD a zveřejňuje ho na přístupném místě ve školském zařízení. Také je v elektronické podobě zveřejněn na webových stránkách dětského domova. Do školního vzdělávacího programu může každý nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy, anebo za cenu v místě obvyklou může obdržet jeho kopii. Cenu stanoví ředitelka s přihlédnutím k nákladům na jeho kopírování.

Mgr. Iva Nesvadbová
ředitelka DD Dolní Čermná

Příloha 1

PLÁN OSAMOSTATŇOVÁNÍ

Plán osamostatňování je pomůckou pro vychovatele při vytváření individuálního programu rozvoje dítěte (iPROD) a plánů osamostatňování pro děti starší 15 let. Plán je rozpracován tak, že nabízí strategie pro naplňování jeho jednotlivých bodů i kompetence dítěte v jednotlivých životních etapách. Plán osamostatňování je přílohou školního vzdělávacího programu DD.

Plán osamostatňování obsahuje tato hlavní témata:

1. Soběstačnost, sebekontrola
2. Péče o své zdraví, bezpečnost
3. Vzdělání, uplatnění na trhu práce
4. Bydlení
5. Finance
6. Odpovědné chování k životnímu prostředí
7. Poradenství

Soběstačnost, sebekontrola

Péče o sebe (hygiena, zdraví)

STRATEGIE - JAK?:

- a) Ústní hygiena – do 6 let provádíme s dítětem nácvik správného čištění zubů, u starších dětí probíhá kontrola čištění zubů, připomínání ústní hygieny. Učíme je používat prostředky pro dentální hygienu (různé druhy zubních kartáčků, dentální nit, ...) Dbáme na pravidelné zubní lékařské prohlídky - 2x ročně.
- b) Hygiena tělesná – u mladších dětí (3-6) vychovatel pomáhá s hygienou, učí dítě správné očistě těla, u dětí (6-10) dohlíží, napomáhá slovně. U starších dětí (nad 10 let) kontroluje a připomíná intimní hygienu. Dítě učíme, jaké kosmetické prostředky jsou vhodné k očistě těla, pro uchování svěžesti těla (deodoranty).
- c) Péče o vlasy – mladším dětem vychovatel myje vlasy a postupně je učí správnému postupu tak, aby dítě starší 10 let si umylo vlasy samo, aby si zvolilo vhodný šampon, aby správně o své vlasy pečovalo (každodenní česání).. Vychovatel provádí kontrolu čistoty vlasů, jako prevenci proti parazitům. Zajišťujeme pravidelné stříhání vlasů u kadeřnice cca 1x za 2 měsíce, starší děti (10+) vedeme k tomu, aby si stříhání zařídily samy. Starší děti (10 – 15 let) učíme vhodně používat vlasovou kosmetiku, šetrně používat elektrospotřebiče (fén, kulmu, vlasovou žehličku, ...)
- d) Péče o nehty – dítěti do 6 let stříhá nehty vychovatel. Od 6 let vede dítě ke správnému postupu stříhání nehtů – nejdříve na ruku, později na nohu – tak, aby si dítě starší 10 let bylo schopno ostříhat nehty samo. Dbá na bezpečnost při manipulaci s nůžkami, aby dítě nezranilo sebe nebo druhé.

- e) Intimní hygiena – dívky (10+) informujeme o menstruaci a o intimní hygieně, která k tomuto patří. Učíme je používat hygienické potřeby v době menstruace. Chlapce informujeme o projevech dospívání v muže, poučujeme je o hygieně. Pro předávání informací využíváme odborníky (besedy).
- f) Péče o svůj vzhled – starší dívky učíme používat přiměřené kosmetické prostředky k jejich věku (pleťové vody, mléka, krémy, dekorativní kosmetiku).
- g) Nemoc – učíme dítě dodržovat lékařská doporučení při nemoci, léčebný režim (užívání léků, klid na lůžku a další.)

KOMPETENCE DÍTĚTE:

a) Ústní hygiena:

10 let - dítě si umí správně vyčistit zuby, zná vhodné prostředky k čištění zubů.

15 let - ví, že prevence u zubního lékaře se provádí 2x ročně, na tyto kontroly si dojde samo. Používá různé dentální pomůcky pro očistu zubů.

b) Tělesná hygiena:

10 let - dítě je schopno dbát na celkovou tělesnou hygienu, pravidelně se sprchuje, myje si vlasy. Zvolí vhodný kosmetický prostředek pro očistu těla.

15 let – ví, jak pečovat o své tělo, používá vhodné kosmetické prostředky (deodorant, ...)

c) Péče o vlasy:

10 let – dítě dodržuje správný postup při mytí vlasů, pečuje o své vlasy (pravidelně se češe). Vybere si vhodný šampon, použije přiměřené množství k umytí vlasů.

15 let – samo si zařídí návštěvu kadeřnice. Ví, za jakým účelem se využívají jednotlivé druhy vlasové kosmetiky, bezpečně a šetrně vůči svým vlasům používá elektrospotřebiče.

d) Péče o nehty:

10 let - umí si ostříhat nehty na rukou i nohou. 1x týdně si je samo ostříhá. Zvládá bezpečnou manipulaci s nůžkami.

15 let – provádí základní manikúru.

e) Intimní hygiena:

15 let - dívky – zvládají péči o své tělo v době menstruace, dodržují intimní hygienu, umí používat hygienické potřeby (vložky, tampóny, intimní gel, ...)

15 let - chlapci – zvládají hygienu o intimní partie, hygienu těla. Znají projevy svého těla v době puberty, umí o své tělo pečovat.

f) Péče o svůj vzhled:

15 let - děti znají kosmetické prostředky, umí je používat v přiměřené formě (dekorativní kosmetika, deodoranty...). Umí používat holicí přístroje.

g) Nemoc:

15 let – dítě je schopno samostatně dodržovat léčebný režim.

Stravování – příprava jednoduchých jídel, stolování, nakupování

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme děti k přípravě pokrmů teplé i studené kuchyně dle slovního nebo písemného pracovního postupu.
- b) Vedeme děti k rozeznávání zdravých potravin a nápojů, k sestavování vyváženého jídelníčku.
- c) Učíme děti nakupovat s rozmyslem podle plánu, dle ceny, orientovat se v obchodě s potravinami, vybírat správné potraviny a jejich množství. Učíme je správně skladovat potraviny, sledovat datum spotřeby.
- d) Vedeme děti k čistotě při vaření, k respektování bezpečného chování při vaření (nebezpečí popálení, bezpečné nakládání s noži, bezpečné používání kuchyňských přístrojů ...).
- e) Učíme dítě prostřít (běžná, sváteční tabule), vhodně se chovat při stolování (modelové situace), jíst příborem.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 10 let – dítě si připraví samostatně snídani, svačinu, nápoje.
12 let – umí uvařit jednoduché jídlo (míchaná vejce, topinka, brambory, těstoviny, polévka, omeleta, palačinka...).
- 15 let – umí uvařit jednoduchá jídla bezmasá, masitá, polévky, připravit saláty (obalovaný i přírodní řízek, zapečené pokrmy, pečené kuře...), umí si najít recept, pokud si není jisto správným technologickým postupem.
- 18 let - dítě připraví pokrmy studené i teplé kuchyně v souladu se zásadami zdravé výživy. Dokáže sestavit jídelníček a podle něho nakoupit správné potraviny.
- b) 15 let – umí sestavit vyvážený jídelníček. Zná přípravu jídel zdravé výživy.
- c) 10 let – zvládá nakoupit drobný nákup podle seznamu, umí zaplatit a vyúčtovat peníze zpět.
15 let – zvládne nakoupit i větší nákup, orientuje se v množství (kg, dkg, g) a cenách. Správně uskladní potraviny.
18 let – nakoupí potraviny dle naplánovaného jídelníčku dle stanoveného rozpočtu. Rozliší potraviny po uplynutí záruční doby, nekonzumuje je.
- d) 15 let - dítě dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti při přípravě pokrmů, bezpečně obsluhuje domácí elektrospotřebiče.
- e) 6 let – dítě jí příborem.
10 let – dítě samostatně prostře na běžné stolování, s pomocí na slavnostní stolování. Zná základy slušného chování u stolu, dodržuje je.
15 let - dítě dodržuje základní principy stolování, společenského chování a obsluhy u stolu ve společnosti.

Obsluha domácích spotřebičů

STRATEGIE - JAK?:

- a) Poučíme děti o bezpečném zacházení s kuchyňskými a dalšími spotřebiči v domácnosti (varná konvice, mikrovlnná trouba, kráječ, mixér, sporák, pračka a další), podle věku a schopností dětí.
- b) Učíme děti číst v návodech k obsluze elektrických spotřebičů.
- c) Učíme je ovládat elektrické spotřebiče a provádět základní údržbu.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 10 let – dítě zvládá samostatně obsluhovat varnou konvici, mikrovlnnou troubu, sendvičovač, ruční šlehač, vysavač apod.
12 let – dítě umí obsluhovat sporák, pračku.
15 let - dítě používá základní kuchyňský inventář a bezpečně obsluhuje základní spotřebiče.
- b) 18 let – dítě se orientuje v návodech v obsluze, dle návodu dokáže obsluhovat elektrický spotřebič
- c) 15 let – dítě provádí běžnou údržbu elektrického spotřebiče s ohledem na bezpečnost.

Oblečení – výběr oblečení, praní, péče o oblečení, nákup oblečení

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme děti k pořádku na svém pokoji, k pořádku ve svých věcech, k základním pravidlům týkajících se pobytu doma = uložení oblečení a obuvi do šatny, převlečení se do domácího oblečení, poskládání školního oblečení na svoje místo. Učíme děti, aby si ušpiněné oblečení odkládaly do koše na praní, každý večer si měnily osobní prádlo. Vychovatel kontroluje oblečení na druhý den. Vedeme děti k tomu, aby zbytečně neměnily oblečení, pokud není špinavé.
- b) Respektujeme právo dítěte vybrat si oblečení podle sebe, dbáme však na vhodnost a přiměřenost oblečení podle počasí, podle prostředí.
- c) Učíme děti prát prádlo v pračce i ručně. Učíme je hospodárnému praní v pračce, třídění prádla na praní, používání vhodných pracích programů a pracích prostředků, obsluhovat sušičku.
- d) Učíme děti věšet prádlo, vyžehlit ho.
- e) Učíme děti provádět drobné opravy prádla.
- f) Učíme děti nakupovat oblečení.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 6 let – zvládá se obout i obléci samostatně. Zapne knoflík, zip, zaváže si obuv. Umí si poskládat oblečení, převléci se do domácího.
10 let - Ušpiněné oblečení, spodní prádlo odkládá do koše na praní. Každodenně si mění spodní prádlo.

- b) 10 let – umí si vybrat vhodné oblečení podle příležitosti i počasí. Má pořádek ve své skříni.
- c) 10 let – přepere si drobné prádlo v ruce.
15 let – umí zapnout pračku s dohledem, vyndat a pověsit prádlo. Přepere si prádlo v ruce. S pomocí vychovatele zvolí vhodný prací prostředek, správné množství.
18 let – správně vytrídí prádlo, zvolí vhodný program na praní, použije odpovídající prací prostředky. Obsluhuje sušičku.
- d) 15 let - umí žehlit jednoduché věci, pověsí prádlo na sušák.
18 let – vyžehlí složitější kousky oblečení.
- e) 10 let – přišije si knoflík se 2 dírkami.
15 let – přišije si knoflík se 4 dírkami, vymění si gumu u kalhot, provádí drobné opravy prádla.
- f) 15 let – vybere si a nakoupí vhodné oblečení.
18 let – zvládá veškerou péči o oblečení samostatně. Nakupuje si oblečení samostatně.

Práce v domácnosti - úklid

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme děti k pořádku na pokojích i ve společných prostorách – všechny děti (podle svých schopností a věku) vykonávají drobné domácí práce podle rozpisu, který si samy sestavují. Učíme děti mýt nádobí, vysávat, zametat a vytírat podlahu, umývat WC a koupelnu, omývat nábytek, utírat prach na nábytku a parapetech, vymývat lednici, sporák, mýt okna (v přízemí). Provádíme s dětmi 1x za týden velký úklid.
- b) Vedeme děti k pořádku i ve venkovních prostorách – zahrada, hřiště – kdy 1x za měsíc obejdou děti zahradu a posbírají odpadky.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 6 let – dítě zvládá s dohledem drobné práce jako je například utírání a rovnání nádobí, zametání, vysávání. Uklízí si po sobě hračky a oblečení. S pomocí si ustele svoji postel.
10 let – umí si uklidit svůj pokoj, vykonává běžné domácí práce s dohledem – mytí nádobí, utírání nádobí, vytírání podlahy, vysávání, utírání prachu. Ustele si svoji postel.
15 let - zvládá běžné domácí práce, myje okna s dohledem, vytře lednici, sporák, omyje nábytek. Převlékne si svoje lůžkoviny. Zvolí správný postup při umývání oken.
18 let – úklid a veškeré domácí práce zvládá zcela samostatně. Samostatně uklízí hygienické zařízení za použití vhodných čisticích prostředků.
- b) 10 let – uklízí venkovní prostory pod dohledem, na pokyn.
15 let – udržuje venkovní prostory v čistotě.

Základy společenského chování a jednání

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme děti k respektu k ostatním lidem, k respektování vrstevníků i dospělých (personál DD, učitelé, veřejnost). Učíme děti společenskému chování a jednání - vyžadujeme zdravení, slušné oslovování, slušné vyjadřování. Učíme děti, že dospělým mimo DD se vyká. Učíme děti správně komunikovat, neskákat druhým do řeči - „umění dialogu“, umět se slušným způsobem vyjádřit a obhájit svůj názor.
- b) Vedeme děti ke společenskému chování i v sociálním prostoru mimo DD - při cestách veřejnými dopravními prostředky, při návštěvách kulturních představení, při sportovních akcích, při pohybu ve městě, při návštěvách restaurací, při společných dovolených a podobně. Vedeme děti k sebekontrolě, tj. nemluvit hlasitě tam, kde to není vhodné (kino, divadlo, dopravní prostředek...), ovládat své tělesné pochody ve veřejném prostoru, ovládat svoje okamžité potřeby, umět je oddálit.
- c) Starší děti učíme, jak se chovat při vyřizování svých záležitostí u lékaře, na úradě, na poště atd.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 6 let – dítě umí pozdravit, poprosit a poděkovat. Rozlišuje tykání a vykání.
10 let – dítě samo zdraví, při komunikaci s dospělým nepoužívá vulgární slova.
15 let – dítě dodržuje zásady etiky při komunikaci a jednání s jinými osobami, umí vést dialog.
18 let – dítě vede smysluplný dialog, vyjádří svůj názor slušným způsobem.
- b) 10 let – zvládá základy slušného jednání a chování v DD i mimo něj.
15 let – umí se společensky chovat v různých situacích/v různých prostředích, umí se sebeovládat.
18 let – ovládá společenské normy a chová se podle nich.
- c) 18 let – zná pravidla chování při jednání s úřady, u lékaře, dodržuje zásady společenského styku.

Péče o své zdraví, bezpečnost

BOZ, 1. pomoc, fyzické a duševní zdraví

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme děti k ochraně fyzického i duševního zdraví – probíráme s dětmi pravidla bezpečnosti a bezpečného chování v různých situacích, tyto v průběhu roku opakujeme. Dítě je vždy poučeno o bezpečném chování při udělení osobního volna, při odjezdu do rodiny, při odjezdu na tábor a další akce, při situacích běžného života v DD i mimo něj.
- b) Učíme děti bezpečnému pohybu na komunikacích coby chodec i cyklista. Děti skládají testy znalostí.

- c) Učíme děti základům 1. pomoci. Děje se tak při ošetřování drobných poranění nebo při besedách a akcích s Českým červeným křížem, kdy se děti se učí ošetřit konkrétní poranění. Učíme děti, jak se chovat při vypuknutí nenadálé situace – únik plynu, vody, požár atd. (spolupráce s dobrovolnými hasiči).
- d) Duševní zdraví - učíme děti trávit smysluplně volný čas, pomáháme jim naplňovat jejich zájmy. Dáváme dětem i prostor pro trávení volného času dle svých zájmů.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 6 let – dítě zná základní bezpečnostní pravidla, pod dohledem je aplikuje na běžné činnosti.
10 let – dítě zná bezpečnostní pravidla pro různé situace
15 let – pravidla BOZ zná a používá bez dozoru dospělého,
- b) 6 let – zná pravidla BESIP pro chodce, dodržuje je.
10 let – zná pravidla BESIP pro cyklistu, dodržuje je.
- c) 6 let - umí přivolat pomoc dospělého v případě úrazu jiného dítěte, umí ošetřit oděrku, odřeninu.
10 let – přivolá pomoc v případě poranění druhé osoby, ošetří drobné poranění, přivolá pomoc při vzniku nenadálé situace.
15 let - poradí si při zranění druhé osoby, při nenadálé situaci – přivolá pomoc, ošetří zranění.
18 let – všechna pravidla (bezpečnost, 1. pomoc, nenadálé situace) bezpečně ovládá a řídí se jimi.
- d) 10 let - umí trávit samostatně volný čas – najde si vhodnou zábavu.
15 let - má koníčky, zájmy a přátele, svůj volný čas tráví aktivně a smysluplně.

Výchova k partnerství, rodičovství, sexuální výchova

Výchovu k partnerství a rodičovství chápeme jako komplexní systém, který nepředstavuje pouze přípravu na sexuální život, ale vychovává i k mezilidským a rodinným vztahům.

STRATEGIE - JAK?:

- a) Děti ve věku 10 – 12 let poučíme při vhodné příležitosti o nástupu a průběhu dospívání – puberty (tělesné změny, vývoj sekundárních pohlavních znaků). Dále jim vysvětlíme nutnost zvýšené intimní hygieny, používání deodorantů a kosmetiky. Dívky jsou poučeny o menstruaci (vedení kalendáře, používání hygienických potřeb), chlapci o poluci a erekci. Při vysvětlování nástupu puberty u dítěte dbáme na intimitu prostředí, volíme přiměřené pojmy a dbáme také na faktickou správnost informací. Starší dívky od 15 let výše (započetí pohlavního života) přihlásíme ke gynekologovi a dbáme, aby docházely na pravidelné kontroly. .
- b) Děti v období puberty poučíme o tom, že jakékoli sexuální činnosti, např. masturbace, jsou možné pouze v soukromí. Poučení dětí v oblasti sexuality provádíme většinou individuálně (dítě se samo ptá, nastala situace, kdy je to třeba) nebo i formou besedy – společně. Dětem zapůjčíme odbornou literaturu na danou tematiku. Objasníme jim rozdíl mezi láskou a sexualitou.

- c) Děti poučíme o sexuálním zneužívání – někoho se dotýkat na intimních místech, pokud s tím nesouhlasí (trestný čin), zákaz sexuálních praktik s dětmi mladšími 15 let (trestný čin).
- d) Děti ve věku kolem 15 roku poučíme o antikoncepci a sexuálně přenosných chorobách, o sexuálních deviacích, negativních dopadech promiskuity. Učíme je toleranci vůči homosexuálním vztahům.
- e) Děti nad 15 let vzděláváme o vztazích mezi chlapci a dívkami, o těhotenství a rodičovství.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 6 let – zná základní rozdíly mezi dívkou a chlapcem.
10 – 12 let – ví co je to puberta, menstruace, poluce..
Dívky nástup menstruace – umí používat hygienické pomůcky, zvládá intimní hygienu.
15 let – dívky ví, co ji čeká v gynekologické ordinaci, jak se připravit na návštěvu gynekologa. Děti pečují o své pohlavní orgány. Znají rozdíly mezi anatomii ženských a mužských pohlavních orgánů.
18 let – dívky jsou odpovědné za své intimní zdraví – pravidelně navštěvují gynekologa, vedou si menstruační kalendář.
- b) 12 let – dítě ví, že je nutné dodržovat soukromí při sebeuspokojování. Ví, na koho se má obrátit při zodpovězení otázek týkajících se sexuálního života.
15 let – děti rozliší rozdíl mezi láskou a sexualitou. Mají povědomí o prvních sexuálních kontaktech mezi pohlavími.
- c) 10 let – dítě respektuje intimitu ostatních dětí, neobtěžuje je. V případě, že je samo obtěžováno, svěří se.
15 let – ví, že styk s osobou mladší 15 let je trestný čin.
- d) 15 let – ví o sexuálně přenosných chorobách, o užívání antikoncepce. Má povědomí o sexuálních deviacích, negativních dopadech promiskuity. Zná význam slov heterosexuality, homosexualita, je tolerantní vůči osobám stejného pohlaví.
18 let - chová se zodpovědně ve svém sexuálním životě.
- e) 15 let – má povědomí o způsobu oplození, vývoji plodu, porodu.
18 let – má povědomí o zodpovědném rodičovství, zdravých vztazích. Zná důvody rozpadu manželství, rodiny.

Smysluplné trávení volného času – koníčky

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme děti k smysluplnému trávení volného času naplňováním ročního plánu rodinné skupiny – výchovy – tělesná, estetická, pracovní a další. Vysvětlujeme dětem nevhodnost dlouhodobého sezení u počítačových her, internetu a nutnost přirozeného pohybu pro zdravý vývoj. Podporujeme děti ve vztahu k hudbě aktivně i pasivně (hraní na hudební nástroje, zpěv, poslech).

- b) Pomáháme dětem vyhledat si vhodné kroužky – hasičský, fotbalový, karate, taneční, horolezecký apod. Podporujeme děti v kamarádství se spolužáky, dětmi z okolí (mohou chodit na návštěvy do rodin, děti z okolí zase k nám do DD).

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 6 let – dítě si samo hraje, dokáže se samo smysluplně zabavit alespoň na kratší dobu.
10 let – dítě střídá různé činnosti v rámci svého volného času v místnosti, venku.
15 let – dítě zná základy hygieny práce na PC, dokáže se odreagovat pomocí hudby.
- b) 10 let – chodí do kroužků, má zájmy.
15 let – má zájmy, mohou se měnit, v tomto období se dítě hledá.
18 let a více – má zájmy a koníčky a věnuje se jim ve volném čase.

Prevence užívání návykových látek

Prevence rizikových jevů je popsána v minimálním preventivním programu (MPP), který je závazný pro vychovatele při tvorbě ročních plánů práce výchovných skupin.

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme děti k tomu, aby neužívaly návykové látky. Prevenci vykonáváme různými formami (viz. MPP), mimo jiných také formou besed, které mohou být hromadné či skupinové. Na besedy zveme Policii ČR, různé společnosti, využíváme i nabídek soukromých osob. Prevenci vykonáváme také individuálně, pohovory (vychovatel, psycholog, ředitel a další kompetentní osoby). Prevenci sociálně patologických jevů zajišťujeme také formou spolupráce s Centry – Don Bosco v Pardubicích a J. J. Pestalozziho v Chrudimi.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 6 – 10 let – dítě má povědomí o tom, co jsou cigarety, alkohol, drogy.
- b) 12 let – má vědomosti o tom, co návykové látky způsobují, o tom, že užívat je, je v rozporu se zákonem a předpisy DD.
- c) 15 let – má vědomosti o nebezpečí, kterému je vystaven uživatel návykových látek (nemoci, trvalé poškození zdraví, smrt), ví, že toto jednání je nezákonné a v rozporu s vnitřním řádem DD, ví o tom, že může být otestován na přítomnost drog a alkoholu, ví, co bude následovat, pokud tyto látky budou prokázány.
- d) 18 let – dítě odchází do života vybaveno vědomostmi o škodlivosti návykových látek. Pokud je dítě v DD dále tzv. na „Dohodu“, ví, že prokázání drog a alkoholu může vést k okamžitému odstoupení od Dohody ze strany DD.

Bezpečné chování na silnicích (chodec, řidič)

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme děti k bezpečnému chování na silnicích. K tomuto byl vypracován pokyn o BOZ ředitelkou DD, pokyn vedoucí vychovatelky Proškolení dětí o BOZ, který obsahuje i témata Chodec, Cyklista. Děti učíme také přímo v praxi při vycházkách, výletech. Učíme děti znát základní pravidla silničního provozu. K tomu využíváme například materiály, které nalezneme na <http://www.ibesip.cz/cz/dopravni-vychova>.

- b) Dbáme na to, aby děti používaly bezpečnostní prvky při jízdě na bruslích, koloběžkách, kolech. Musí mít funkční helmy a chrániče.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 7 let – dítě starší 7 let se pohybuje pěšky při osobním volnu i mimo DD, pokud zná pravidla silničního provozu pro chodce. Na kole jezdí v areálu DD.
10 let – od 10 let může jet dítě samo po silnici pouze v tom případě, že bezpečně ovládá své kolo, má jej opatřené všemi bezpečnostními prvky, má helmu a ovládá pravidla silničního provozu pro cyklisty. Tato pravidla platí bezvýhradně i pro děti starší.
- b) 6 let – dítě používá bezpečnostní prvky, chrániče při jízdě na bruslích, koloběžce, kole.

Vzdělání – uplatnění na trhu práce

Profesní příprava (výběr učebního oboru, střední školy, vysoké školy)

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme dítě k tomu, aby si vybralo obor studia dle svého zájmu, dovedností, rozumových schopností. Seznamujeme ho s náplněmi jednotlivých profesí (internet, burza škol, popř. návštěva SŠ, exkurze do firmy, provozu). Spolupracujeme s třídními učiteli, výchovnými poradci ZŠ, poradenskými zařízeními, PPP, SPC. Podporujeme vzdělávání dítěte na VOŠ, VŠ.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 15 let – dítě má představu o tom, které pracovní činnosti, která profese by jej zajímala. Zajímá se o výběr svého budoucího povolání.
18 let – studuje SŠ, ukončuje studium výučním listem, maturitou. Má-li rozumové schopnosti, připravuje se na studium na VOŠ, VŠ.

Práce – profese, komunikace s úřady

STRATEGIE - JAK?:

- a) Vedeme děti k dokončení pracovní činnosti, k plnění povinností.
b) Podporujeme brigádnickou práci dětí.
c) Seznamujeme děti s portály, úřady, které nabízejí práci – trh práce. Učíme děti rozpoznat, které pracovní místo je vhodné pro jejich profesi. Vedeme děti k reálnému posouzení svých nároků – výška příjmu, pracovní náplň apod.
d) Seznamujeme děti se základními pracovně právními předpisy – zákoník práce.
e) Seznamujeme děti s úřady, které pomohou zprostředkovat práci, registrují nezaměstnané, poskytují dávky v nouzi apod.
f) Učíme děti napsat životopis, připravujeme je na pracovní pohovor (pomoc spolupracujících organizací – Don Bosco, Dejme dětem šanci, Centrum Pestalozzi).

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 6 let – dítě s pomocí, dohledem vykonává své povinnosti na skupince, k dokončení práce, výrobku.
10 let – dítě plní své povinnosti na skupince na výzvu, dokončí svou práci, výrobek.
15 let – dítě plní své povinnosti, dokončí svou práci.
18 let - dítě má osvojeny pracovní návyky, pracovní výdrž.
- b) 15 let - dítě má odpovědnost za pracovní docházku, získává povědomí o hodnotě peněz.
18 let – vyhledává si pracovní příležitosti – brigády, dodržuje stanovenou pracovní dobu.
- c) 15 let – dítě se učí vyhledat na internetu portály, úřady, které nabízejí práci, učí se vybrat vhodné zaměstnání dle svého zájmu, dle svých nároků (finanční ohodnocení)
18 let - dítě vyhledá volná pracovní místa (internet, ÚP) dle zadaných kritérií (oblast, obor profese, plat, ...). Dítě posoudí vhodnost volného pracovního místa vzhledem ke svému vzdělání.
- d) 18 let - má povědomí o základních pracovně právních předpisech (např. pracovní poměr, pracovní doba, plat, mzda, platová tabulka, dovolená, neplacené volno, nemocenská, smlouva) a ví, kde je hledat (zákoník práce).
- e) 18 let - má povědomí o tom, kam se má obrátit, pokud je v nouzi, přijde o práci, bydlení apod.
- f) 18 let – umí napsat životopis, dítě je připraveno na pracovní pohovor.

Bydlení a jeho možnosti

STRATEGIE - JAK?:

- a) Seznamujeme děti s tím, které možnosti bydlení do budoucna mají – domy na půl cesty, podnájem, ubytovna, apod. Seznamujeme děti s portály, kde se dá vyhledat vhodné bydlení.
- b) Zároveň děti učíme, že za bydlení se platí a jaká je výše nájmu u různých druhů bydlení. Učíme děti, že bydlení je také placení energií, vody a dalších nutných poplatků (odpady, údržba, výtah...). Učíme děti, že vždy budou muset dodržovat pravidla daná pro určitý druh bydlení – pořádek v domě, nájemné, sousedské vztahy.
- c) Seznamujeme děti také s možnostmi sociálních dávek na bydlení – příspěvky na bydlení.
- d) Vysvětlujeme, že vlastní bydlení se dá získat spořením na bydlení a hypotékami. Seznamujeme je s riziky rychlých půjček.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 18 let - dítě zná různé možnosti bydlení, když odejde z domova. Orientuje se na portálech, které nabízejí volné byty, ubytování.

- b) 18 let - má reálnou představu o tom, kolik peněz bydlení stojí (nájem, energie, voda), ví, jak hospodařit s rozpočtem (vyčlenění částky na bydlení). Ví, že bude muset dodržovat daná pravidla stanovená domovním řádem.
- c) 18 let - ví, kam se obrátit, pokud bude potřebovat pomoci s náklady na bydlení.
- d) 18 let – má povědomí o tom, jakým způsobem získat byt/dům do osobního vlastnictví (hypotéka), jaká jsou úskalí splácení/nesplácení hypoték, půjček.

Finance

STRATEGIE - JAK?:

- a) Učíme děti hospodařit s penězi. Učíme děti, jak si sestavit rozpočet, začínáme od jednoduchého, přecházíme ke složitějšímu - rozpočet kapesného X rozpočet rodiny (motivujeme ho k šetrnému nakládání s penězi – neutratit hned, rozložit si peníze na celý měsíc, nepůjčovat si od kamarádů.) Učíme děti, že pokud dostanou peníze na nákup určité věci, nemohou si koupit něco jiného, že peníze musí poté řádně vyúčtovat.
- b) Seznamujeme děti s riziky, která plynou z nerozvážného půjčování si peněz od nebankovních zprostředkovatelů. Vysvětlujeme, co je to úrok, RPSN, doba splacení a další nástrahy půjček. Upozorňujeme na nebezpečnost pokrývání půjček jinými půjčkami – dluhová spirála. Vysvětlujeme, že do problémů se mohou dostat i podpisem různých smluv na mobilní i jiné služby. Neplacení pokut a dalších povinných poplatků (odpady, telefon) může vést až k soudnímu vymáhání, k exekuci.
- c) Vysvětlujeme, co je to bankovní účet, úvěr, hypotéka, platební karta, debetní karta, kreditní karta, s možnostmi spoření. Ukazujeme dětem, jaké existují způsoby placení (platební karty, hotovost, mobilní platby), jaké jsou možnosti bankovních účtů.
Všechny tyto strategie naplňujeme individuálním pohovorem s dítětem, besedami v rámci skupiny, besedami s odborníky na danou problematiku.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 10 let – dítě se učí rozdělit kapesné na celý měsíc.
15 let – dítě hospodaří se svými financemi tak, aby se nedostalo do dluhů. Dítě se učí vyúčtovat nákup potravin, jízdné.
18 let – umí si sestavit rozpočet na celý měsíc. Vyúčtuje správně své výdaje. Má představu o cenách.
- b) 18 let – dítě má povědomí o rizicích plynoucích z nadužívání různých půjček. Ví, co je to dluhová spirála, exekuce, popíše, jak se do ní nedostane. Je si vědomo toho, že musí platit všechny své závazky a pokud je neplatí, co bude následovat. Ví, že všechny smlouvy si musí řádně přečíst, než je podepíše.
- c) 18 let – má povědomí o bankovních produktech. Zná rozdíl mezi debetní a kreditní kartou, používá platební kartu. Zná možnosti, jakým způsobem spořit (např. na bydlení). Chová se zodpovědně ve vztahu ke svěřeným financím.

Odpoředné chování k ŹP

STRATEGIE - JAK?:

- a) Učíme děti správně třídít odpad, odnášet jej do sběrného dvora, na svozová místa. Kontrolujeme, učíme děti i vlastním příkladem.
- b) Vysvětlujeme dětem nutnost šetření s energiemi – s vodou, el. proudem, plynem apod. (pračka se musí naplnit, nekoupeme se každý den, svítíme jen tam, kde právě pobýváme apod.). Vysvětlujeme dětem, kolik energie stojí, aby měly povědomí o tom, kolik je energie jednou budou stát.
- c) Při všech činnostech dbáme na ochranu životního prostředí a k tomu vedeme i děti.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 10 let – s pomocí třídít odpad – rozezná plasty, sklo, papír, tetrapacky, třídít bioodpad.
15 let - třídít odpoředně odpad včetně nebezpečného odpadu, elektroodpadu. Rozliší nádoby na tříděný odpad.
18 let - třídění odpadu je samozřejmostí, nevytváří zbytečný odpad.
- a) 10 let – dítě se učí šetřit energiemi (voda – krátké sprchování, při čištění zubů, umývání nádobí; elektřina – zhasínání v místnosti, kde nejsem; plyn – správné větrání, nastavená termohlavice).
15 let - chová se šetrně ve vztahu k energiím.
18 let – dítě je odpoředné ke spotřebě energií, spočítá si spotřebu, finanční výdaje.
- b) 18 let - chová se šetrně k životnímu prostředí.

Poradenství

STRATEGIE - JAK?:

- a) Dítě učíme zařizovat si jednoduché úkony samostatně – zařzení dokladů, fotografií, ověření podpisu, vyzvednutí peněz složenkou apod.
- b) Učíme dítě, kam se obrátit, pokud se dostane do potíží, které neumí samo vyřešit (pracovníci dětského domova, kurátor pro mladé dospělé, bezplatné právní poradny a další možnosti). Pracujeme s dospívajícím na jeho osobnostním rozvoji, na reálném náhledu na budoucí život, snažíme se, aby dokázal zpracovat svůj životní příběh. Podporujeme dospívající v získávání sebedůvěry ve své schopnosti, podporujeme pocity otevřené budoucnosti.
- c) Vysvětlujeme dětem co je to sociální zneužívání a manipulace a jak se bránit.

KOMPETENCE DÍTĚTE:

- a) 15 let - zvládne si zařdit samostatně jednoduché záležitosti na úřadech.
- b) 18 let – vyřídí si na úřadech i složitější úkony
- c) 18 let - po odchodu z DD ví, kam se obrátit v případě nouze. Má zpracován svůj životní příběh.
- d) 18 let - dokáže rozpoznat nedobré úmysly v podobě sociálního zneužití nebo manipulace.

